

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTOR: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R :

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I*: N. G. Manole cu Ion P. Rânză. (*Observație de d-l D. Alexandresco.*— Nița Iani Buca și alta cu Petre Cojocaru. (*Observație de d-l D. Alexandresco.*— Gavrilă Gheorghe cu Frusina Gh. Mihai și soțul. (*Observație de S. R.*).

Curtea d apel in Iași, secf. I: V. N. Costandachi cu Ministerul de finance.

Tribunalul județului Tulova: V. Clinescu cu D. Hârlescu și Ministerul public — *Observație de S. R.*

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație de S. R.*

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNEA I

Audiența dela 28 Martie 1910

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

N. G. Manole cu Ion P. Pânză.

PROBA CU MARTORI. — UTILITATEA ȘI OPORTUNITATEA EI. — APRECIERE SUVERANĂ.— ART. 1169 C. CIVIL.
ANTICHREZĂ.— ACT NETRANSCRIS.— TERȚII.— CUMPĂRĂTOR.— ART. 722 ȘI 723 PR. CIV.

1° Utilitatea și oportunitatea probei cu martori este lăsată la suverana apreciere a instanțelor de fond, destul fiind să motiveze respingerea acestei probe.

2° Potrivit art. 722 și 723 din procedura civilă, drepturile rezultând dintr'un act de antichreză netranscris, nu se pot opune celor de al treilea cari au drepturi asupra imobilelor, prin urmare nici cumpărătorului care și el este un terțiu.

No. 170. — Respins, ca neîntemeiat, recursul făcut de Nicolae G. Manole contra sentinței tribunalului Neamț, No. 104 din 1908, dată in proces cu Ion Petre Rânză.

S'au ascultat: d-l avocat P. Borș, in desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Octav Sorescu, in combatere;

Curtea, deliberând,
Asupra motivului I de casare:

I. «Exces de putere și violarea art. 1699 din codul civil.

«Încă dela 1902, eram in posesiunea terenului ce se reclamă, având un act de antichreză, autentificat de judecătoria de Neamț.

«Adversarul il revendică dela mine in baza unui act autentificat și transcris in registrele tribunalului Neamț din 1907.

«Adversarul susține că l-a cumpărat dela Ilinca a Nichitei, și că eu, detentorul, care am numai un act autentificat, dar netranscris, nu-i este opozabil actul meu.

«Am susținut că, ca cel ce mă aflu in posesiunea imobilului, nu sunt dator a dovedi cu nimic și că toată sarcina incumbă revendicantului.

«Nu este suficient a arăta că a cumpărat actul dela Ilinca a Nichitei, mai trebuie probat dacă acesta aveă calitatea de a-i transmite zisul imobil, căci din certificatul primăriei comunei Păstrăveni, se dovedește că acest pământ este rămas dela defunctul Ion Grigoraș, care la 1864 a fost improprietar cu două fălci, 40 prăjini pământ. Atunci adversarul cere proba testimonială a dovedi că Ilinca e fiica lui Grigoraș și noi consimțim a se face atare probă. Tribunalul incuviințează și procesul se amână.

«La audiența viitoare, când vin martorii, adversarul renunță și eu mă opun, cerând contraprobă, care mi se respinge ca inutilă.

«Tribunalul nu puteă reveni, fără a comite un exces de putere, și mai puțin încă de a admite ca fondată atare acțiune in revendicare, fără a se probă cu ceva».

Având in vedere sentința adusă in recurs din care rezultă că intimatul Ioan Petre Rânză a intentat acțiune la judecătoria ocolului Tg.-Neamț, contra recurentului Nicolae Gh. Manole pentru revendicarea unui teren dat in baza legii rurale din 1864, acțiune care a fost admisă atât de judecătorul de ocol cât și de tribunal in apel;

Considerând că tribunalul constată că intimatul și-a dovedit acțiunea cu un act de vânzare autentificat și transcris din care rezultă că el a cumpărat terenul in litigiu dela Ilinca N. Andrei a Nichetei și soțul ei și că

recurentul deține acest teren în baza unui act de anticreză emanând de la aceleași persoane care l'au vândut intimatului, după cum recurentul însuși a recunoscut la un interogator ce i s'a luat de tribunal, că prin urmare s'a recunoscut de recurent calitatea vânzătorilor către intimat și față cu aceste constatări tribunalul găsește că nu mai erà necesar ca intimații în recurs să probeze calitatea vânzătorilor;

Considerând că utilitatea și oportunitatea probei cu martori este lăsată la suverana apreciere a instanțelor de fond, destul fiind să motiveze respingerea acestei probe; că, în speță, tribunalul respingând ca inutilă proba cu martori invocată de recurent pentru a dovedi lipsa de calitate a vânzătorilor către intimat, motivează pentru ce o respinge, bazându-se pe actele prezentate și pe interogatoriul luat recurentului;

Considerând dar că, în asemenea împrejurări, tribunalul respingând ca inutilă proba cu martori invocată de recurent și admitând ca dovedită acțiunea intimatului, n'a comis nici un exces de putere și n'a violat dispozițiunile art. 1169 c. civ. prin urmare motivul I de casare este neîntemeiat.

Asupra motivului II de casare:

II. «Exces de putere și violarea art. 1700 din codul civil.

«Actul meu, deși netranscris, erà opozabil adversarului, care erà un achizitor cu titlu particular al lincăi, dela care are imobilul cumpărat, transcrierea cerându-se, fiind anticreza un drept real, numai față de terții.

«Tribunalul nu putea să ne priveze de dreptul folosinței și al retențiunei, fără a comite un exces de putere și a violă art. 1700 din codul civil».

Având în vedere că însuși recurentul a recunoscut că nu este transcris actul său de anticreză în baza căruia deține pământul în litigiu;

Considerând că, conform dispozițiunilor art. 722 și 723 pr. civ., drepturile rezultând dintr'un act de anticreză netranscris nu se pot opune celor de al treilea care au drepturi asupra imobilului; prin urmare nici cumpărătorului care și el este un terțiu; că dar, în speță, actul de anticreză al recurentului nefind transcris, nu poate fi opozabil intimatului ca cumpărător al imobilului cu act autentic și transcris; că de altfel recurentul nici n'a invocat înaintea tribunalului mijlocul de apărare cuprins în motivul II de casare, prin urmare tribunalul înlătură actul de anticreză al recurentului, n'a comis nici un exces de putere și n'a violat dispozițiunile art. 1700 c. civ., deci și acest motiv este neîntemeiat;

Că astfel fiind, recursul cată a fi respins ca nefondat.

Pentru aceste motive, respinge.

Observație. — Antichreza (αντιχρησις) dela άντι (contra) și χρησις (uz sau folosință), este de origină grecească după cum aceasta se vede din însuși nu-

mele său, care, mai pe urmă, a fost adoptată și la Romani ¹⁾.

Fiind însă că cămătarii au abuzat de această instituție, Justinian, prin Nov. 32, oprește pe creditori (*propter avariciam creditorum*) de a luă cu titlu de anticreză bunurile cultivatorilor.

Antichreza erà condamnată și prin dreptul canonic care, precum știm, opreă împrumutul cu dobândă ²⁾.

În unele cutume ale vechiului drept francez, găsim însă, sub numele de *mort-gage* și *vif-gage*, o instituție care are multă analogie cu anticreza ³⁾.

Antichreza a existat și în dreptul nostru anterior. Iată, în adevăr, ce găsim în această privință în codul Caragea: „Zălogul este nemișcător când se va da cu *antichrezis*; atunci poate împrumutătorul să-l aibă în trebuințele sale și să-l închirieze altora (art. 14, partea III, capit. 11).

Codul Calimach nu vorbește, din contra, de anticreză, ci numai de amanet și ipotecă. «Dacă lucrul este mișcător, se numește amanet, iar dacă este nemișcător, se numește ipotecă», zice art. 584 din acest cod (art. 448 C. austriac) ⁴⁾.

Antichreza, trebuie s'o recunoaștem, nu aduce tocmai mari foloase creditului public; ba, din contra, de cele mai multeori, ea servește a ascunde fraudă din partea acelor incapabili de a dobândi imobile rurale. Ca atare, ar fi deci de dorit ca ea să dispară din codul nostru, după cum a dispărut și din alte legislații ⁵⁾.

1) L. 11 § 1, Dig., *De pignoribus et hypothecis*, 20 l. Vezi și L. 14, Cod, *De usuris*, etc.

2) Cpr. Pothier, *Nantissement*, V, 20, p. 398 (ed. Bugnet). Vezi și tom. IX al Coment. noastre, p. 694 urm.

3) Vezi P. Violet, *Histoire du droit civil français*, p. 786, No. 735; Troplong, *Antichrèse*, 503; Guillouard, *Nantissement*, 6, urm. etc.

4) În codul german găsim însă instituția antichezei (*Nutzungs-pfand*) (art. 1213, 1214). Art. 356 urm. din codul japonez dela 1896 prevăd, de asemenea, un drept de gaj asupra imobilelor. Cpr. art. 1881—1886 C. spaniol; art. 873 urm. C. portughez, etc. Antichreza nu figurează însă în noul cod elvețian, care urmează a fi aplicat cu incepere dela 1 Ianuarie 1912. «Gajul imobiliar, zice art. 793 din acest din urmă cod, poate fi constituit sub formă de ipotecă, de țidulă ipotecară sau de serisoare de rentă. *Orce altă formă este oprită*».

5) A se vedea critica acestei instituții în Acollas, *Manuel de droit civil*, III, p. 591, nota 3, p. 600. «*Ce contrat est un contrat mort-né dans notre droit*», zice acest autor, *il ne répond aujourd'hui à aucune théorie de crédit acceptable*; și aiurea acelaș autor zice: «*Ce genre de sureté appartient à l'enfance du crédit réel*». Un alt autor, Pougeard, citat de Planiol (II, 2505), zice că: «*l'antichrèse*

Art. 1697 definește antichreza, însă această definiție este incompletă.

Iată definiția care convine acestui contract.

Antichreza este un contract accesoriu, *real*, unilateral, cu titlu oneros și indivizibil, prin care debitorul sau un terțiu pentru dânsul, dă creditorului posesiunea unui imobil, ce acest din urmă va păstra până la plata integrală a datoriei, și a cărui fructe el le va percepe, spre a le imputa asupra dobânzilor, dacă îi sunt datorite, și apoi asupra capitalului creanței sale.

Dispoziția art. 1697, după care fructele imobilului se impută mai întâiu asupra dobânzilor și apoi asupra capitalului creanței, însemnează că numai dacă prisosesc din fructe, ele se impută asupra capitalului, așa că părțile ar putea să convie ca fructele să fie echivalentul dobânzilor și să se compenseze cu ele⁶⁾.

Antichreza este un *drept real* imobiliar, cu toate că acest punct este contestat. Ea fiind, în adevăr, o siguranță de aceeași natură ca și amanetul, trebuie să fie un drept real ca și el. Ce siguranță ar produce ea, în adevăr, creditorului, dacă debitorul ar putea s'o desființeze, înstrăinând imobilul sau ipotecându-l către alții? Apoi, realitatea antichrezei mai rezultă și din împrejurarea că ea trebuie să fie transcrisă (art. 1698 C. civ. și 722, 3° Pr. civ.). Vezi și art. 726 (722 vechiu), 4° Cod. com. 7)

Din realitatea antichrezei rezultă mai multe consecințe practice foarte importante:

1° Creditorul antichrezist poate să exercite, în numele său, acțiunea în complângere⁸⁾. El va putea,

de asemenea, să exercite acțiunea în grănițuire, în aceleași condiții ca și uzufructuarul⁹⁾.

2° Acțiunea care izvorăște din antichreză, fiind reală imobiliară, este de competența tribunalului situațiunii imobilului (art. 59 Pr. civ.)¹⁰⁾.

3° Drepturile creditorului antichrezist sunt opozabile terțiilor, de exemplu, creditorilor privilegiați și ipotecari posteriori, deci și cumpărătorului imobilului, care este tot un terțiu, bine înțeles dacă contractul de antichreză a fost transcris (art. 1698 C. civ. și 722, 723 Pr. civ.).

Această soluțiune, perfect juridică, admisă de Curtea de casație prin decizia ce publicăm mai sus, este admisă și de unii autori, partizani ai personalității dreptului de antichreză¹¹⁾.

Prin terții se înțelege, în materie de antichreză, nu numai dobânditorul imobilului dat în antichreză și creditorii ipotecari *posteriori* ai acestui imobil, dar după unii, și creditorii chirografari ai debitorului care a constituit antichreza¹²⁾, soluție care este mai greu de admis.

Din cele mai sus expuse rezultă că dreptul creditorului antichrezist nu este opozabil creditorilor ipotecari ai aceluiaș debitor, cari au înscris ipoteca lor asupra imobilului grevat de antichreză înaintea transcrierii acestei din urmă, așa că acești creditori pot să urmărească și să vândă imobilul, cu tot dreptul de folosință și de retenție al creditorului antichrezist¹³⁾.

În cât privește însă pe creditorii ipotecari sau privilegiați înscriși în urma transcrierii antichrezei, ei nu vor putea urmări și vinde imobilul supus anti-

n'est pas un contrat de peuple civilisé.— Vezi însă Beudant, *Suretés personnelles et réelles*, I, 210, care zice că, în unele cazuri, antichreza este mai folositoare decât ipoteca.

6) Trib. Muscel, *Cr. judiciar* din 1909, No. 49. Cpr. Murlon, III, 1226; Thiry, IV, 299, etc.

7) Cpr. Pothier, *Hypothèques*, IX, 231; C. Focșani și Cas. rom. *Dreptul* din 1885, No. 13, pag. 101, col. 2 (motive); *Dreptul* din 1903, No. 23 și Bult. 1903, p. 181; Trib. Muscel și judecăt. ocol. Pechea, *Cr. judiciar* din 1909, No. 49 și 80; Murlon, III, 1229, 1230; T. Huc, XII, 411; Beudant, *op. cit.*, I, 213; Planiol, II, 2501; Guillouard, *op. cit.*, 243; P. Pont, *Nantissement*, 1276; Thézard, *Idem*, 23, *in fine*; Nacu, III, p. 546, No. 20, etc.— *Contă*: Laurent, XXVIII, 569 urm.; Thiry, IV, 299, p. 267; Baudry et Loynes, *Nantissement* și *Privil. et hypothèques*, I, 206 urm.; Aubry et Rau, IV, § 438, p. 718 text și nota 9 (ed. 4-a). După acești din urmă autori, dreptul creditorului antichrezist ar fi opozabil terțiilor, cu teoate că dreptul său ar fi personal. Cpr. art. 1897 din codul civil italian.

8) Vezi tomul III, partea I, al Coment. noastre, p. 418, nota 1.

Cpr. T. Huc, XII, 412; Guillouard, *op. cit.*, 247; Cas. Berlin, D. P. 46. 4. 62.— *Contră*: Aubry et Rau, II, § 187, p. 224, text și nota 5 (ed. 5-a); Carrou, *Actions possessoires*, 238; Zachariae, *Handbuch des französischen Civilrechts*, I, § 190 a, p. 458, text și nota 4 (ed. *Anschütz* din 1853).

9) Vezi tom. III suscitată, p. 672. Cpr. T. Huc, XII, 412; Guillouard, *op. cit.*, 247. Cpr. L. 4 § 9, Dig., *Finium regundorum*, 10, 1.— *Contră*: Aubry et Rau, II, § 199, pag. 338, 339, text și nota 13 (ed. 5); P. Pont, *Nantissement*, II, 1235, etc.

10) T. Huc, XII, 412; Guillouard, *op. cit.*, 248, etc.

11) Vezi Aubry et Rau, IV, § 438, p. 718, text și nota 9 (ed. 4-a); Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 209, etc.— Art. 1897 din codul italian dispune, din contra, că antichreza, nu-și produce efectele sale decât între debitor și creditor, precum și moștenitorii lor.

12) Guillouard, *op. cit.*, 214. Cpr. Aubry et Rau, IV, § 437, p. 716 (ed. 4-a).— *Contră*: Colmet de Santerre, VIII, 318 bis V.

13) C. Paris, D. P. 96. 2. 57 (cu nota lui Cesar Bru); Beudant, *op. cit.*, I, 186, nota 4; Thiry, IV, 299, p. 256; Rolin, *Pr. de droit international privé*, III, 1234; Planiol II, 2052, etc.

chrezei, decât sub condiția de a plăti integralmente pe creditorul antichrezei, și aceasta din cauza dreptului său de retenție, pe care îl consacără art. 1700¹⁴⁾.

D. ALEXANDRESCO

Audiența dela 14 Maiu 1910

Președința d-lui D. Cuculi, consilier

Nița Iani Buca și alta cu Petre Cojocaru

ANTICHREZĂ.— CONSTITUIREA ÎN ANTICHREZĂ A UNUI PĂMÂNT RURAL (CLĂCĂȘESC).— ADMISIBILITATE.

Pământurile rurale ale clăcașilor pot fi date în antichreză, întrucât aceasta nu este interzis prin nici un text de lege.

No. 244. — Respins, ca nefondat, recursul făcut de Nița Iani Buca și Maria M. Munteanu, în contra deciziei Curței de apel din Galați, secția I, cu No. 65 din 1909, dată în proces cu Petre Cojocaru.

S'au ascultat: d-l avocat O. T. Berceanu, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat G. C. Barozi, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivelor de casare invocate:

I. «Violare de lege, exces de putere și omisiune esențială. Violarea art. 132 din Constituție, a art. 7 din legea rurală din 1864, a art. 1 și 2 din legea pentru regularea proprietății imobiliare din Dobrogea din 3 Aprilie 1882 și a art. 26 și 28 din aceeași lege a Dobrogei. Violarea art. 10 din legea rurală dela 1864.

«Curtea de apel din Galați, prin deciziunea atacată cu recurs, comite un vădit exces de putere și violează enumeratele texte de lege, când decide că actul de împrumut autentificat de tribunalul Constanța la No. 2318 din 9 Iudie 1894, este un act de antichreză făcut în conformitate cu art. 1697 din codul civil, de oarece prin acest act de împrumut se prevede: a) că condițiunile dintr'ansul rămân obligatorii pentru veșnicie, atât față de recurenții de azi, cât și față de moștenitorii lor; b) că, în caz de neplata sumei împrumutată la termenul stipulat în act, intimatul Petre Cojocaru să aibă dreptul a culege fructele terenului ipotecat pe termen ilimitat, adică pe veșnicie; c) că intimatul Petre Cojocaru are dreptul să vândă aceste două loturi, No. 61 și 62, de date zece hectare fiecare, situate în comuna Palaz, și prețul să-l ia intimatul pentru dânsul și în folosul lui.

«Deci actul conține în mod clar și evident o vânzare deghizată, făcută sub forma unui act de împrumut pentru a putea fi autentificat de tribunalul Constanța, care nu l-ar fi autentificat dacă l-ar fi intitulat «act de vânzare», fiind vorba de loturi mici, cari nu se pot vinde».

II. «Reaua interpretare și aplicare a art. 1697 din codul civil.

«Violarea art. 10 din legea rurală dela 1864.

«Curtea de apel face o rea aplicațiune și interpretare a art. 1697 din codul civil, care nu se aplică în cazul acesta, deoarece loturile mici, inalienabile, sunt scoase afară din comerț și nu pot fi date în antichreză, care e o înstrăinare».

Având în vedere decizia supusă recursului, din care rezultă că recurențele Nița Eane Buca și Maria M. Mun-

teanu, au intentat acțiunea la tribunalul Constanța, prin care tind la anularea actului de împrumut autentificat de acel tribunal la No. 69 din 1894 și obligarea intimatului Petre Cojocaru să lase în posesiunea și proprietatea lor pământul prevăzut în menționatul act în întindere de 20 hectare format din loturile No. 61 și 62 situate în comuna Palazu, județul Constanța, acțiune care a fost respinsă ca nefondată de ambele instanțe de fond;

Considerând că, pentru admiterea acțiunii sale, recurentul a susținut la instanțele de fond că actul în chestiune cuprinde o înstrăinare deghizată a unor pământuri rurale, care sunt inalienabile;

Considerând că Curtea de apel constată că acel act nu cuprinde o înstrăinare; că din conținutul lui rezultă că pentru un împrumut fără procente de 3000 lei creditorul a dobândit numai dreptul de a-și apropia până la complectă achitare a sumei împrumutată fructele ziselor pământuri;

Considerând că fiind stabilit că nu este vorba de o înstrăinare, ci de un contract de antichreză, care nu este interzisă denici un text de lege, Curtea cu drept cuvânt a respins acțiunea recurenților, și dar motivele de casare cată a se respinge ca nefondate.

Pentru aceste motive, respinge.

Observație. — La Romani, toate lucrurile susceptibile de a produce fructe, fie mobile sau imobile, puteau fi date în antichreză¹⁾, soluție admisă și prin art. 1213 din codul german. Acest text nu vorbește, în adevăr, de imobile, ci de lucruri frugifere (*fruchttragende Sache*).

În dreptul actual, numai imobilele pot fi date în antichreză, atât acele rurale, cât și acele urbane (art. 1697).

Curtea de casație admite, prin decizia ce publicăm astăzi, că și pământurile clăcășești pot fi date în antichreză, întrucât aceasta nu este prohibit denici un text de lege.

Adevărul e însă că pământurile rurale ale sătenilor nu pot fi date în antichreză, pentru că ele sunt, în principiu, *inalienabile*, și antichreza, constituită mai ales pe un lung timp, ar fi o înstrăinare deghizată a acestor pământuri²⁾.

Nici constituirea în uzufruct a acestor pământuri nu este oprită, și cu toate acestea jurispru-

1) Cpr. Guillaouard, *Nantissement*, 205.

2) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 134, *ad notam* (ed. 2-a). Cpr. Judecăt. ocol. Pechea (Covurlui), *Cr. judiciar* din 1909, No. 80, p. 648; Judecăt. ocol. Craiova, *Cr. judiciar* din 1905, No. 77 (cu nota d-lui D. D. Stoenușcu). Vezi de același autor și articolul publicat în *Cr. judiciar* din 1907, No. 23.

14) Planiol, II, 2502; Cas. fr. Sirey, 51. 1. 305, etc.

dența n'o admite, pentru că și uzufructul constituie o înstrăinare deghizată³⁾.

Soluția dată de Curtea de casație este deci, după părerea noastră, inadmisibilă, fiindcă înlesnește fraudă și face iluzoriu principiul inalienabilității pământurilor rurale ale sătenilor.

D. ALEXANDRESCO

Audiența dela 5 Maiu 1910

Președința d-lui D. Cuculi, consilier

Gavrilă Gheorghe cu Frusina Gh. Mihai și soțul

ANTICHREZĂ.— PLATA DATORIEI.— RESTITUIREA PĂMÂNTULUI CONSTITUIT ÎN ANTICHREZĂ.— ART. 1700 § 1 C. CIV.

Creditorul este ținut a restitui pământul constituit antichreză, când datornicul a plătit suma împrumutată.

No. 253.— Respins recursul făcut de Gavrilă Gheorghe contra sentinței tribunalului Prahova, secțiunea II, No. 479 din 1908, dată în proces cu Frusina Gh. Mihai și soțul.

S'au ascultat: d-l avocat Al. Pretorian, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat G. Barozi, în concluziuni.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Violarea art. 1700 din codul civil.

«Tribunalul Prahova, secț. II, constatând în sentința No. 479 din 1908, că eu, Gavrilă Gheorghe, dețin pământul rural revendicat de Frusina Gheorghe Mihai, în virtutea unui contract pignorativ, pe care tribunalul îl califică de antichreză, violează art. 1700 cod. civ., aplicabil tuturor contractelor pignorative, cari dă creditorului dreptul de retențiune, până la complectă achitare a datoriei, când fără să existe probe de achitarea creanței, mă condamną pe mine, creditorul, la restituirea pământului dat în gaj, cu dreptul de a mă folosi de venit, până la complectă achitare a datoriei».

Având în vedere că prin sentința supusă recursului tribunalul a admis acțiunea intentată de intimată în recurs și a obligat pe recurent să-i lase în plină proprietate și posesie un teren arabil în întindere de un hectar și 2506 m. p. situată în comuna Aricești;

Considerând că, pentru a cere respingerea acestei acțiuni, recurentul a susținut la instanța de fond că posedă pământul în litigiu de mai mult de 10 ani cu bună credință și în baza unui act autentificat de Primăria comunei Aricești la No. 255 din 1898, care constituie un titlu translativ de proprietate, și că are prin urmare în favoarea sa prescripția de 10 ani;

Considerând că tribunalul constată în fapt că acel act nu este un contract de vânzare, care poate servi de just titlu la prescripțiunea decenală invocată de recurent, ci

³⁾ Cpr. Trib. Dolj, *Pagini Juridice*, din 1908, No. 19. Vezi și Trib. Iași, *Dreptul* din 1899, No. 28. Cpr. tom. III suscitată al Coment. noastre, p. 134, *ad notam* (ed. 2-a), etc.

un contract de antichreză; întrucât din conținutul lui rezultă că pentru un împrumut de 300 lei creditorul Gavrilă Gheorghe a dobândit dreptul de a-și apropia fructele pământului, ce i s'a dat în antichreză până la complectă achitare a datorii;

Considerând că tribunalul stabilind că suma datorită recurentului a fost pe deplin plătită, rezultă că a făcut în speță o bună aplicațiune a art. 1700 c. civ. când a obligat pe recurent a restitui intimatei imobilul ce i s'a dat în antichreză.

Pentru aceste motive, respinge.

Observație.— Obligația de restituire din partea creditorului a pământului dat în antichreză, la caz de plata datoriei din partea debitorului, rezultă din termenii art. 1700 (§ *ab initio*). Acest text dispune, în adevăr, că debitorul nu poate cere folosința imobilului dat în antichreză mai înainte de a fi plătit toată datoria. S. R.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 6 Februaie 1910

Președința d-lui I. Th. Burada, președinte

V. N. Costandachi cu Ministerul de finanțe

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE.— CONTRACT DE VÂNZARE.— CONDIȚIUNE REZOLUTORIE.— CERERE DE RESTITUIRE.— NEADMIRIBILITATE.

Desființarea unui contract din cauza îndeplinirii condițiunei rezolutorie, nu dă dreptul părților de a cere restituirea taxelor percepute de fisc.

No. 14.— Vasile N. Costandachi, prin petițiunea înregistrată la No. 5420 din 24 August 1909, a făcut apel contra sentinței tribunalului Bacău, No. 302 din 23 Iunie 1909, dată în procesul cu Ministerul de finanțe.

S'au prezentat: din partea apelantului, d-nii avocați Titu Popovici și P. Missir; Ministerul de finanțe, prin d-l avocat al Statului Gh. Netter.

Curtea,

Asupra apelului interjectat în termen de Vasile N. Costandachi contra sentinței tribunalului Bacău No. 302 din 23 Iunie 1909 dată în procesul dintre dânsa cu Ministerul de finanțe pentru restituirea unei taxe de înregistrare în sumă de 12186 lei ce a plătit cu ocaziunea cumpărării moșiei Băhorașeni dela Vasile Lazu, vânzare ce s'a desființat în virtutea clauzei rezolutorie prevăzută în actul de vânzare;

Considerând că din actele exhibate și desbaterile urmate rezultă că între Vasile Lazu și Vasile N. Costandachi intervine, la 17 Aprilie 1904, un contract de vânzare a moșiei celui dintâi numită Bahorașeni cu preț de 406.000 lei, contract autentificat și transcris de tribunalul Bacău sub No. 564 din aceeași zi, că asupra prețului cumpără-

torul Constandachi plătește suma de 50000 lei, iar restul prețului se obligă a-l achita la 1 Ianuarie 1905; că prin contractul de vânzare se stipulează că dacă la termenul fixat, restul prețului nu se va achita, Lazu va avea dreptul a urmări încasarea prețului sau a considera vânzarea de drept reziliată; că, la acea dată, Constandachi nefiind următor obligațiunei sale de a achita restul prețului, Lazu investind cu formula executorie contractul de vânzare, i-a luat moșia din stăpânire, căci contractul se executase între părți încă dela formațiunea lui;

Considerând că în urmă Constandachi a intentat acțiune Ministerului de finance prin care cere să i se restituie taxa de înregistrare în sumă de 12186 lei ce a plătit la autentificarea și transcrierea actului de vânzare, pe motiv că vânzarea fiind reziliată de plin drept transmisiunea proprietății nu a avut loc și prin urmare perceperea acelei taxe este lipsită de cauză;

Considerând că dreptul fiscoșului de a percepe taxa de înregistrare la contractele ce intervin între părți se naște în momentul când contractul s'a format, când adică are o existență legală și prin urmare dă naștere la obligațiuni reciproce între părțile contractante;

Considerând că din spiritul legii taxelor de timbru și înregistrare, atât cea din 1900 cu modificările ulterioare, aplicabilă în speță, cât și cea din 1906, asemenea taxe nu se pot restitui decât atunci când actul juridic, pentru care s'a perceput, n'a avut ființă, nu s'a efectuat fie că părțile au renunțat la el, fie că justiția a refuzat să-l consfințească; că prin urmare atunci când actul juridic, cum ar fi în speță vânzarea operată între Lazu și Constandachi, s'a îndeplinit, a avut o existență legală, a dat loc la drepturi și obligațiuni între părți, o asemenea restituire nu se mai poate face, de oarece aceste taxe constituind un impozit al fiscoșului asupra actului juridic intervenit între părți perceperea lor are o cauză legală: mutațiunea proprietății ce deja s'a operat;

Considerând, în ceiace privește susținerea apelantului că vânzarea fiind făcută sub o condițiune, îndeplinirea acestei condițiuni a făcut ca vânzarea să fie desființată și prin urmare taxa de înregistrare să fie percepută fără cauză așa că urmează să fie restituită;

Considerând că condițiunea sub care vânzarea a fost contractată nu este o condițiune dela îndeplinirea căreia depinde existența convențiunei părților, după cum susține apelantul, ceea ce ar fi o condițiune suspensivă; stipulațiunea că dacă la un termen nu se va plăti restul din preț, obligațiunea va fi desființată este o condițiune rezolutorie expresă, sub-înțeleasă de altmintealea și inerentă oricărui contract sinalagmatic;

Considerând că contractele încheiate sub o condițiune rezolutorie există, au ființă din momentul chiar a formării lor, iar convențiunea rezolutorie supune numai desființarea lor, desființarea obligațiunilor deja create, la

îndeplinirea unui eveniment, în speță la neachitarea restului din preț într'un termen anume fixat;

Considerând că până la îndeplinirea evenimentului ce formează condițiunea la care este supusă desființarea obligațiunei, actul juridic există și are ființă și dă naștere la drepturi și obligațiuni la a căror execuțiune sunt ținute a se supune; căci clauza rezolutorie nu suspendă execuțiunea obligațiunei născută din contract, ea nu are de efect ca contractul să fie condițional, contractul există, numai rezoluția, desființarea lui e condițională;

Considerând că Lazu și Constandachi când au contractat vânzarea moșiei Băhorașeni s'a conformat acestor principii, dovadă este că odată vânzarea efectuată la 17 Aprilie 1904 Lazu a predat moșia cumpărătorului Constandachi, care a stăpânit-o, a agricultat-o, a tăiat și pădurea până aproape un an de zile, când din cauza neachitărei restului din preț contractul s'a reziliat;

Considerând că dacă în baza principiilor de drept îndeplinirea condiției rezolutorie are de efect desființarea actului juridic și pune lucrurile în starea de mai înainte de a lua naștere acel act, pentru fisc însă actul juridic s'a născut, a trăit, a avut efectele și execuțiunea sa, așa că dând drepturi și obligațiuni între părți a dat naștere și la dreptul său de a percepe taxa, iar desființarea lui pentru alte cauze decât acele prevăzute de textele sus arătate din legea timbrului, din cauza adică a îndeplinirii condițiunei rezolutorie, nu poate da dreptul la cererea de restituire a taxelor percepute.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Al. G. Hinna, admite apelul.

Semnați: I. T. Burada, D. Porfiriu, Al. G. Hinna,
D. Grigorovici, S. Zăhărescu.

TIBUNALUL JUDEȚULUI TUTOVA

Audiența dela 14 Maiu 1910

Președinta d-lui V. Bălășescu, președinte

V. Clinescu cu D. Hârlescu și Ministerul public

PROPRIETATE LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.— CARICATURĂ.— DREPT DE PROPRIETATE AL AUTORULUI.

PROPRIETATE LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.— UTILIZAREA IMAGINEI ALTUIA.— FAPT ILICIT.— DAUNE.

DISTRUGERE.— ELEMENTELE ACESTUI DELICT.— CARICATURĂ.— DISTRUGEREA TABLOULUI.— DACĂ POATE FI CONSIDERATĂ CA UN DELICT.— ART. 352 COD. PEN.

1° Caricatura fiind un gen de producțiune artistică, conferă autorului dreptul exclusiv de proprietate asupra operei sale, în puterea căruia este în drept a se folosi de tot ceea ce ar putea să producă acea operă.

2° Artistul care utilizează imaginea altuia, în scopul de a trage foloase, fără consimțământul acestuia, departe de a avea un drept de proprietate exclusivă asupra operei sale, săvârșește un fapt

ilicite care îl expune la daune, și cu atât mai mult cuvânt cu cât prin forma dată operei sale sau prin expunerea ei în public, aduce o atingere onoarei sau reputației persoanei a cărei imagine a utilizat-o în opera sa.

3° Pentru existența delictului de distrugere, se cere neapărat ca agentul cu rea credință și fără drept să fi distrus sau degradat lucrurile altuia.

Astfel, atunci când cineva, în loc a se adresa justiției spre a cere daune cauzate prin faptul unui artist care l-a caricaturizat, într'un tablou expus în public, se mulțumește numai de a distruge acel tablou, nu i se poate imputa că cu rea credință și fără drept a distrus acel tablou, și deci fapta sa neîntruind elementele cerute de lege pentru existența delictului de distrugere, urmează a fi absolvit.

Tribunalul,

Asupra opoziției făcută de Vasile Călinescu din Bârlad, cu petiția înregistrată la No. 5593 din 1910, contra sentinței corecționale No. 132 din 1910 prin care i s'a respins apelul ce făcuse contra cărții de judecată a judecătoriei ocolului urban Bârlad No. 1835 din 1909;

Având în vedere că prin acea carte de judecată oponentul Vasile Călinescu a fost condamnat la 50 lei amendă în folosul Statului pentru faptul de distrugere prevăzut și pedepsit de art. 352 c. p. precum și la 50 lei despăgubiri civile acordate reclamantului D. Hârlescu;

Având în vedere că faptul ce se pune în sarcina oponentului Vasile Călinescu este că în ziua de 1 Septembrie 1909 s'a introdus în librăria Frații Frumuzache din Bârlad și a distrus cu un baston un tablou ce era supus vederii publicului în vitrina librăriei, reprezentând o vedere din Iarmarocul din Bârlad, în care oponentul Vasile Călinescu era reprezentat în caricatură îmbrăcat ca un lacheu cu pantofi, ciorapi scurți, haine comune, cu un drapel în mână pe care era scris ceva având aerul a striga lumea să intre la cinematograful proprietarului său C. Miculescu;

Având în vedere că acest fapt se constată din declarațiunile martorilor Ticu Frumuzache, D. Mironescu și locot. Al. Pastia ascultați la prima instanță sub prestarea de jurământ conform art. 153 pr. p., din mărturisirea oponentului V. Călinescu, care a declarat că a distrus acest tablou, fiindcă a fost caricaturizat în felul arătat și expus vederii publicului în scopul de a-l ridiculiza provocând râsul privitorilor;

Având în vedere că astfel fiind faptul constat în sarcina oponentului V. Călinescu, rămâne a se stabili dacă numitul este culpabil pentru delictul de distrugere prevăzut și pedepsit de art. 352 c. p.;

Considerând că pentru existența delictului de distru-

gere se cere neapărat ca agentul cu rea credință și fără drept să fi distrus sau degradat lucrul altuia;

Considerând că caricatura fiind un gen de producțiune artistică conferă autorului dreptul exclusiv de proprietate asupra operei sale, în puterea căruia este în drept a se folosi de tot ceiace ar putea să producă acea operă;

Considerând că dacă artistul are dreptul exclusiv de proprietate asupra producțiunii sale artistice, nu este mai puțin adevărat însă, că în alegerea subiectelor ce cad imaginației sale pentru a-l inspira de a produce o operă artistică din care să tragă foloase, nu poate utiliza imaginația altuia fără consimțământul său, căci în acest caz dreptul artistului vine în atingere cu al subiectului său, căruia trebuie a-i recunoaște asupra figurei sau imaginii sale un drept personal și exclusiv de proprietate, care este tot așa de natural, ca și al artistului asupra operelor sale și de care prin urmare numai el poate avea drept să se folosească; căci, în adevăr, dacă înțelepciunea omenirii recunoaște că dreptul de proprietate este natural, apoi cum natura este aceea care a împărțit darurile sale în mod deosebit în omenire, alcătuind în mod deosebit în organismul fiecăruia pentru unii sistemul celular și pentru alții sistemul osos, sau sistemul fibros, de unde rezultă deosebirea de dezvoltare a facultăților intelectuale sau fizice ale fiecăruia, după cum recunoaștem literatului, dramaturgului, muzicantului sau oricărui alt artist dreptul de proprietate asupra operelor sale, ce este un produs al dezvoltării facultăților lor intelectuale, tot așa de natural este de a recunoaște fiecăruia același drept asupra figurei sau imaginii sale, ce este un produs al dezvoltării facultăților fizice;

Că din această cauză, artistul care utilizează imaginea altuia în scopul de a trage foloase, fără consimțământul acestuia, departe de a avea un drept de proprietate exclusivă asupra operei sale, săvârșește un fapt ilicite care-l expune la daune;

Considerând că fapta artistului de a se folosi de imaginea altuia fără consimțământul său, devine și mai ilicită atunci când prin forma dată operei sale sau prin expunerea ei în public aduce o atingere onoarei sau reputației persoanei a cărei imagine a utilizat-o în opera sa, și expune pe autorul ei nu numai la daune către partea vătămată, dar chiar la pedepse, atunci când opera sa literară sau artistică are caracterul de difamațiune sau injurie a fețelor particulare după cum glăsuște art. 53 din legea asupra presei;

Având în vedere că prin tabloul făcut de reclamantul D. Hârlescu, reprezentând o vedere dela Iarmarocul din Bârlad, oponentul Vasile Călinescu fiind caricaturizat în lacheu, cu pantofi în picioare, ciorapi scurți, cu un drapel în mână, având aerul să strige lumea de a intra la cinematograful prietenului său Miculescu, ceiace nu este în deprinderile sale particulare, nici în acele ale funcțiunii sale, fiind administrator de plasă, dar căutându-se

a se lua în batjocoră atitudinea bine-voitoare a oponentului pentru prietenul său Miclescu; că pe deasupra acest tablou fiind expus spre vedere în vitrina librăriei Frumuzache, provocând râsul spectatorilor, nu numai că nu putea constitui un drept al reclamantului de a-și procura foloase din tabloul distrus, în care oponentul prin felul în care eră caricaturizat eră supus batjocurei și râsului publicului privitor, dar mai mult putea fi expus el însuși unei acțiuni în daune din partea oponentului, că dar atunci când oponentul V. Călinescu în loc de a cere el despăgubiri s'a mulțumit numai, prin distrugerea tabloului, să facă să înceteze faptul ilicit al reclamantului prin care acesta căută a-și forma un mijloc de câștig — ceea ce chiar justiția ar fi fost nevoită a ordona să înceteze în cazul când i s'ar fi adresat plângere din partea celui lezat, — nu se poate zice că fără drept și cu rea credință a distrus tabloul reclamantului D. Hârlescu;

Că astfel, fapta oponentului V. Călinescu neîntrunind toate elementele constitutive ale delictului de distrugere prevăzut de art. 352 c. p. și aplicat în contra sa la prima instanță, urmează a fi absolvit potrivit dispozițiilor art. 10 pr. p. pentru faptul de distrugerea tabloului reclamantului;

Având în vedere că în instanță reclamantul D. Hârlescu prin procuratorul său a declarat că nu mai are nici o pretențiune de despăgubiri civile, așa că din acest punct de privire acțiunea civilă nu mai are interes a fi discutată;

Că pentru motivele mai sus arătate se impune dela sine reformarea cărții de judecată atât în privința despăgubirilor civile acordate cât și a condamnățiunii aplicate.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, în unire cu concluziunile d-lui reprezentant al Ministerului public, admite opoziția, etc.

Semnați: V. Bălășescu, G. Petrescu-Dâmbovița.

Observație.— Orice producțiune a minței omenești așternută pe pânză, exprimată prin cuvinte sau accente muzicale, săpată în piatră sau turnată în bronz, este pusă la adăpostul dreptului de proprietate literară și artistică. Decâteori acest drept a fost atins, cei chemați să judece n'au șovăit în a consfinți dreptul de proprietate al fiecăruia pe fructul inteligenței sale. Astăzi, fotografia, simpla ilustrație de pe o carte poștală chiar, au fost considerate de instanțele judecătorești ca opere artistice ce trebuiesc apărute de lege¹⁾.

Dar dacă fiecare e stăpân pe produsul său intelectual, nu e mai puțin adevărat că opera lui trebuie să aibă un caracter personal, să fie isvorâtă din forța exclusivă a facultăților sale intelectuale.

1) Vezi D. Alexandresco *Dreptul civil Român* ed. 2-a t. III p. 245 și urm. și autoritățile citate acolo; *Dreptul* No. 74 din 1906 și nota d-lui profesor Alexandresco.

Atunci însă când lucrarea artistică se mărginește în a continua numai prin reproducere o figură existentă, meritul artistului există mai mult în partea tehnică a lucrării, puterea creatrice suferind un minus.

În acest caz este evident că, după cum cel ce a creat opera are dreptul să pretindă ca proprietatea să nu-i fie violată, tot astfel el are îndatorirea ca modelul pe a cărui reproducere își construiește lucrarea artistică, să nu-l obție prin nesocotirea dreptului de proprietate al altuia, a cărui respectare i se impune și lui.

Caricaturizarea unei persoane este fără îndoială o lucrare artistică, cu atât mai valoroasă cu cât se desprind din ea mai mult spirit și humor. Cel ce a executat-o are dreptul să ceară protecția dreptului de proprietate asupra ei. Dar întrebare: liber ești tu artist ca să-ți crezi operele tale, pe care voești a fi stăpân, din figura cutărei sau cutărei persoane pe care tu o ridiculizezi? Evident că nu. Acest drept de proprietate pe care tu îl invoci, dispăre în fața dreptului meu asupra ființei mele, astfel cum ea a fost creată.

În fața unei asemenea chestiuni, tribunalul Tutova, prin sentința de mai sus, atât de bine și frumos redactată de președintele său, se pronunță respingând cu drept cuvânt pretențiunile artistului bazate pe dreptul său de proprietate, contră aceluia ce i-a distrus opera rezultată din caricaturizarea persoanei sale pe care el singur eră stăpân.

Cât privește că această distrugere e departe de a putea fi cuprinsă în art. 352 c. p., numai începe discuțiune și bine tribunalul prin sentința ce dă absolvă pe destructor.

S. R.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CURTEA DE APEL DIN DOUAI

Audiența din 13 Maiu 1909

CONSILIU JUDICIAR.— RISIPITOR.— ÎMURUMUT.— RATIFICARE.— INADMISIBILITATE.— ART. 513 C. CIV. FR. (458 C. ROM.).

Risipitorul, pus sub consiliu judiciar, nu poate, fără asistența acestui consiliu, să confirme un împrumut contractat în timpul minorității sale.

(Din D. P. 1909. 5. p. 69).

Observație.— După art. 458 din codul civil, risipitorul, pus sub consiliu judiciar, neputând nici să contracteze un împrumut, nici să-și înstrăineze averea sa, fără asistența consiliului său, nu i se poate permite de a confirma sau ratifica singur o obligație contractată de dânsul, în timpul minorității sale, căci aceasta ar însemna a-l imputernici să contracteze un împrumut fără asistența consiliului, adică a-i permite să facă pe cale indirectă ceea ce legea îl oprește de a face *recta via*. Vezi D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, tom. III, p. 96, 97 (ed. 2-a) și autoritățile citate acolo, în nota 1.

S. R.